

Udtalelse om forslag til Rådets beslutning om et fællesskabsprogram for strategisk analyse, fremskrivning og evaluering inden for forskning og teknologi (1988-1992) MONITOR

(89/C 56/05)

Rådet for De Europæiske Fællesskaber besluttede den 19. august 1988 under henvisning til EØF-traktatens artikel 130 Q, stk 2., at anmode om Det økonomiske og sociale Udvalgs udtalelse om det ovennævnte emne.

Det forberedende arbejde henvistes til ØSU's sektion for energi, kernekraft og forskning, som udpegede John A. de Normann til ordfører. Sektionen vedtog sin udtalelse den 2. december 1988.

Det økonomiske og sociale Udvalg vedtog på sin 261. plenarforsamling den 14. december 1988 enstemmigt følgende udtalelse.

1. Indledning

1.1. ØSU er enig i, at der er behov for hver af de tre opgaveområder, der indgår i dette program:

FAST — Videnskabelige og teknologiske fremtidsstudier og vurderinger, som i virkeligheden er et værktøj (populært kaldet en tænketank) til bedømmelse af det bidrag, videnskaben og teknologien kan yde for at fremme Fællesskabets økonomiske og sociale målsætninger.

SAST — Strategisk analyse inden for videnskab og teknologi, som er tænkt som et værktøj (tænketank) til studiet af langsigtede teknologiske aspekter og til gennemførelse af udforskende analyser inden for nye, men specifikke områder (f.eks. mikroelektronik).

SPEAR — Støtteprogram for europæisk forskningsevaluering omfattende

— forberedelsen af 4-5 horisontale evalueringer af visse aktiviteter, som er fælles for national eller international forskning i Fællesskabet, med henblik på at analysere konsekvenserne af aktiviteterne og at finde frem til værktøjer, ved hjælp af hvilke man kan forbedre deres effektivitet på EF-plan,

— forskningsaktioner vedrørende metoder til evaluering af programmer af forskning og udvikling (F&U) med henblik på at øge nytten af disse og deres troværdighed i forhold til brugerne.

1.2. De tre delopgaver i MONITOR-forslaget udgør en integrerende del af det værktøj, der skal anvendes til formulering og evaluering af en integreret videnskabs- og teknologipolitik som led i EF's rammeprogram for aktioner inden for forskning og teknologisk udvikling.

1.3. ØSU's støtte til forslaget skal dog ses i lyset af nedenstående bemærkninger:

2. Generelle bemærkninger

2.1. Forslaget ændrer og erstatter FAST-forslaget⁽¹⁾. I dette forslag indgik tre grundlæggende opgaver:

- fremtidsstudier,
- vurdering,
- overvågning.

2.2. Kommissionen betragter forslaget som liggende i logisk forlængelse af Den Europæiske Fælles Akt, der kræver, at der i videnskabs- og teknologipolitikken på en afbalanceret måde tages højde for følgende økonomiske og sociale elementer:

- borgernes sundhed, sikkerhed, velfærd og livskvalitet,
- de strategiske krav, en yderst konkurrencedygtig verden stiller,
- valuta for pengene gennem en hensigtsmæssig forvaltning af ressourcerne.

ØSU slutter op om dette synspunkt, idet det understreger, at videnskaben skal tjene borgerne.

2.3. ØSU ser forslaget som et skridt fremad mod udmøntningen af en integreret politik af videnskab og teknologi (V&T), men ikke som det endegyldige skridt.

2.3.1. ØSU bemærker, at disse tre forslag fremlægges som forskningsprogrammer inden for rammeprogrammet og ikke som vigtige igangværende opgaver. Det anmoder indstændigt Kommissionen om at videreudvikle og finjustere sine procedurer for udformningen af en V&T-politik og det hertil nødvendige rammeprogram.

2.4. ØSU fæster lid til, at Kommissionen til stadighed søger at forbedre teknikker til en koordinering, der omfatter alle dens V&T-aktiviteter.

⁽¹⁾ EFT nr. C 38 af 11. 2. 1988, s. 5.

2.4.1. Her tænkes ikke blot på videnskabelig og administrativ koordinering, men også på koordinering i forhold til den enkelte medlemsstat og mellem medlemsstaterne inden for Fællesskabet.

2.5. Finansiering

2.5.1. Ifølge forslaget skal programmet løbe over en femårig periode, nemlig fra 1. januar 1988 til 31. december 1992.

Der foreslås samlede bevillinger til et beløb af 22 millioner ECU, som fordeler sig således:

	millioner ECU
FAST (fremtidsstudier)	10,45
SAST (strategisk analyse og konsekvensvurdering)	6,55
SPEAR (støtte til evaluering af F&U-programmer)	5
	22,00

2.5.2. I det igangværende rammeprogram, der løber fra 1987 til 1991, er der afsat 23 millioner ECU til aktionslinje 8.3 »Prognoser og vurdering samt andre støtteforanstaltninger (herunder statistik)«.

2.5.3. Til dækning af MONITOR-forslaget er der afsat 3 millioner ECU under aktionslinje 8.1 »Stimulering, udviklinger og anvendelse af de menneskelige ressourcer«.

2.5.4. Til det nu fremlagte FAST-program foreslås afsat 8,75 millioner ECU, hvilket skal sammenholdes med de 14 millioner ECU, der var afsat til den gamle FAST-aktivitet for perioden frem til udgangen af 1991.

2.6. Økonomiske og sociale overvejelser

2.6.1. Efter ØSU's opfattelse kan videnskab og teknologi yde et livsvigtigt bidrag til EF's økonomiske og sociale målsætninger med hensyn til

- EF-borgernes sundhed, sikkerhed og velfærd,
- livskvalitet,
- det økonomiske klima,
- miljøbeskyttelsen,
- bevarelse af knappe ressourcer.

2.6.2. ØSU støtter Kommissionens synspunkt, hvorefter det er nødvendigt at styrke fremskrivningsaktiviteternes specifikke mål og nytte gennem udviklingen af »globale« analyser og studier på grænsefladen mellem videnskab/teknologi/økonomi/samfund, med specielt henblik på EF's to overordnede målsætninger for 1990'erne: realiseringen af det indre marked og styrkelse af den økonomiske og sociale samhørighed inden for EF.

2.6.3. Det er ØSU's opfattelse, at det nye FAST-program, som det er udformet i det foreliggende forslag, hvor en række af dets tidligere opgaver er skåret bort, vil være et centralt værktøj til vurdering af det bidrag, videnskab og teknologi kan yde til opfyldelsen af ovennævnte målsætninger og med hensyn til at tolke dette bidrag videnskabeligt.

2.6.4. Hvis disse målsætninger skal realiseres, må arbejdsmarkedets parter inddrages i udviklingen på det videnskabelige og teknologiske område via en institutionel dialog.

2.6.5. ØSU bemærker, at der i FAST-forslaget lægges vægt på at fremme berørte socioøkonomiske grupper og institutioners inddragelse i programmet. Dette er i samklang med holdningen i det rådgivende udvalg for forvaltning og koordinering af FAST og følger af en af de hovedkonklusioner, Kommissionen må drage af det oprindelige FAST-forslag.

2.6.6. I præamblen til det nu fremlagte program understreges videnskabens og teknologiens voksende indflydelse på erhvervs- og samfundslivet.

2.6.7. ØSU noterer sig, at der i henhold til FAST-forslaget hver andet år skal udarbejdes en rapport om de teknologiske forandrings økonomiske og sociale implikationer, specielt i Europa. ØSU antager, at det under en eller anden form vil blive involveret i rapportens udarbejdelse og ikke blot blive orienteret, når denne er færdigudarbejdet.

2.6.8. Dette forslag bør foregribes ved, at der overvejes veje og midler til at etablere en løbende dialog mellem Det økonomiske og sociale Udvalg og Kommissionen omkring FAST-forslaget for at blottlægge relationen mellem ny teknologi og EF's overordnede økonomiske og sociale aktiviteter.

2.7. FAST — det gamle og det nye program

2.7.1. ØSU har afgivet udtalelse om forslag til Rådets afgørelse om videreførelse af aktiviteterne i forbindelse med videnskabelige og teknologiske fremtidsstudier og vurderinger (FAST) ⁽¹⁾ ⁽²⁾. Det kunne i det store og hele tilslutte sig videreførelsen af FAST-aktiviteterne »i betragtning af, at FAST-programmet er et forskningsprogram til forudsigelse af langtidsforandringer inden for videnskab og teknologi samt vurdering af disse forandrings implikationer og konsekvenser for den fremtidige udvikling i medlemsstaterne«.

⁽¹⁾ EFT nr. C 39 af 11. 2. 1988, s. 5.

⁽²⁾ EFT nr. C 80 af 28. 3. 1988, s. 11.

2.7.2. Programmet havde et tredobbelt sigte:

- fremtidsstudier — at fokusere på centrale, overordnede problemområder og undersøge deres langsigtede implikationer,
- vurdering — at analysere visse problemstillinger, såsom fremtidsmulighederne for en teknologi, de økonomiske og sociale implikationer af sandsynlige udviklinger inden for udvalget af teknologier og Fællesskabets internationale konkurrencemæssige stilling,
- overvågning — at undersøge problemstillinger som fremskrivningsmetoder, anvendelse af scenarier og teknologiindikatorer.

2.7.3. I udtalelsen blev det understreget:

- at FAST-aktiviteterne ikke blot skal dikteres af anmodninger fra Kommissionen og medlemsstaterne, men at ØSU og andre institutionelle EF-organer også skal have indflydelse på disse,
- at den strategiske vurdering af videnskab og teknologi i vurderingsprocessen bør inddrage samtlige personer involveret i og berørt af videnskab og teknologi,
- at det med beklagelse konstateres, at kendskabet til FAST-programmets eksistens er yderst begrænset. Videreformidlingen og videreudviklingen af FAST-resultaterne må have prioritet i 1988,
- at finansieringen af det nye FAST-program inden for rammeprogrammet er beskedent set ud fra målsætningerne med dette program.

2.7.4. ØSU anmoder nu ud over ovennævnte om:

- At FAST bygges hensigtsmæssigt ind i beslutningsprocessen i EF, i EF's V&T-politik og i det F&U-rammeprogram, denne har udkrystalliseret sig i. Dette stiller krav om en mekanisme, der sikrer fuldt samarbejde mellem samtlige direktorater i Kommissionen og fuld anvendelse af faciliteterne af Det fælles Forskningscenter (FFC).
- At FAST-programmet på en smidig måde imødekommer de skiftende behov i EF og i medlemsstaterne. Der må udformes en mekanisme, som systematisk sikrer et input af disse behov i FAST-programmet.
- At der i FAST-programmet tages fuld højde for aktiviteterne i medlemsstaterne, således at programmets ressourcer anvendes bedst muligt. Der sigtes både til fremskrivningsaktiviteter og V&T-politik samt resultaterne af gennemførelsen af F&U-pro-

grammer både i rammeprogrammets og i de enkelte medlemsstaters regi. Sektionen hæfter sig ved det »12 + 1 netværk«, som foreslås i denne forbindelse.

- At der i FAST af hensyn til erhvervslivets konkurrenceevne tages højde ikke blot for handelen mellem medlemsstaterne, men også den internationale konkurrence.
- At der i FAST, med specielt henblik på udviklingslandene, tages højde for disse landes behov for ny relevant teknologi og for de konsekvenser, teknologioverførsel vil have for disse lande.

2.7.5. Efter ØSU's mening vil det være overordentligt vigtigt, at FAST bidrager direkte til samhørigheden i EF, og at der gives prioritet til en undersøgelse af implikationerne af de nye EF-politikker for økonomisk og social samhørighed, den sociale og regionale effekt af F&U-programmer og -projekter samt hindringer for spredningen af resultater.

2.7.6. Med MONITOR-programmet bygges FAST nu ind i en overordnet politikformulerings- og planlægningsmekanisme og bliver dermed et centralt led i en kontinuerlig integreret mekanisme.

2.7.7. ØSU konstaterer til sin tilfredshed, at der vil blive etableret en særlig tværfaglig gruppe, dækkende de berørte GD'er i Kommissionen, hvis opgave det vil være at koordinere FAST og godkende programmet årligt. For ØSU at se bekræfter dette, at FAST har en horisontal opgave at udfylde.

2.7.8. ØSU anmoder Kommissionen om at være mere specifik med hensyn til:

- FAST-teamets placering i F&U-planlægningen,
- værktøjet til gennemførelse af FAST-undersøgelser,
- inddragelse af FAST-resultaterne i V&T-politikformuleringsfunktionen i Kommissionen,
- inddragelse af FAST-resultaterne i rammeprogrammets planlægningsfunktion,
- de måder, på hvilke FAST skal etablere arbejdsrelationer og praktiske forbindelser til medlemsstaterne.

2.8. SAST

2.8.1. For ØSU at se udfylder SAST en tænke-tankfunktion. Hvor der er behov derfor, analyserer SAST indgående områder inden for videnskab og teknologi, specielt med henblik på at blotlægge de seneste udviklinger, som er af betydning for konkurrenceevnen, og bidrager herved til planlægningen i rammeprogrammet.

2.8.2. ØSU finder denne funktion vigtig, specielt når det drejer sig om de internationale udviklinger inden for ny teknologi.

2.8.3. ØSU anmoder derfor Kommissionen om, også

i forbindelse med det nye SAST-forslag, at være mere specifik i besvarelsen af ovennævnte spørgsmål.

2.9. *Indhentning af informationer vedrørende forskning*

2.9.1. ØSU foreslår, at Kommissionen betragter sine kontorer i EF-landene og i de teknologisk højtudviklede lande som teknologiske forbindelsescentre. Kommissionen kunne således udstationere videnskabeligt personale på disse kontorer og give dem ansvaret for såvel indsamling som formidling af informationer vedrørende teknologiske muligheder.

2.9.2. De nødvendige personale vil muligvis kunne rekrutteres fra FFC.

2.10. *Evaluerings - SPEAR-forslaget*

2.10.1. Forslaget skal ses som en udvidelse af den overvågningsopgave, der tidligere blev varetaget af FAST-programmet. Denne opgave bliver nu konkretiseret og præciseret og bliver dermed til en evalueringsopgave.

2.10.2. Forslaget udspringer af Kommissionens meddelelse til Rådet om Fællesskabets handlingsplan for evaluering af EF's forsknings- og udviklingsaktiviteter i årene 1987-1991⁽¹⁾ og Rådets resolution om denne handlingsplan af 9. december 1986⁽²⁾. Meddelelsen blev ikke forelagt ØSU til udtalelse.

2.10.3. ØSU støtter handlingsplanen, hvori forskningsevaluering betragtes som et centralt led i F&U-forvaltningen og dermed som en væsentlig forudsætning for rammeprogrammets iværksættelse.

2.10.4. Efter ØSU's mening bør evalueringsfunktionen opfylde følgende nøglekriterier:

- ethvert F&U-program bør udformes og tilrettelægges på en sådan måde, at en evaluering lader sig gennemføre med passende intervaller, idet der må sondres klart mellem tidstro evaluering (overvågning) og afsluttende evaluering,
- evalueringsresultaterne må indgå som et integrerende led i F&U-programforvaltningen og tilbagemeldes til forvaltningsfunktionen, således at der opstår et målrettet informationskredsløb,
- evalueringen bør ikke gennemføres af selve projektledelsen eller af personale i Kommissionen, men derimod af uvildige folk, som respekteres af projektlederne, således at evalueringen kan anerkendes som objektiv og dermed som acceptabel,

- der må ske en løbende revision af balancen mellem under- og overvurdering, således at evalueringen forbliver et værktøj, der ikke lægger hindringer i vejen for styringen ved at gøre denne til evaluerings slave,
- der bør til stadighed søges veje til forbedring af metodologien,
- erfaringer fra industrien og handelen og sociale synsvinkler og forbrugerinteresser bør bygges ind i evalueringsproceduren.

2.10.5. I SPEAR-programmet er der ikke nogen fyldestgørende definition af disse kriterier. ØSU så gerne, at forslaget blev strammet op gennem en opregning af hovedprincipperne for evalueringen og gennem en tilkendegivelse af Kommissionens pligt til at omsætte disse til praksis.

2.10.6. Forslaget introducerer et nyt element af horisontale evalueringer af visse aktiviteter, som indgår i forskningen i EF, i medlemsstaterne eller på internationalt plan. ØSU foreslår, at dette arbejde specificeres mere præcist med en klar angivelse af målsætningerne; ØSU forstår dog, at Kommissionen vil give prioritet til horisontale evalueringer af samhörighed, uddannelse og problemer af sektoren af små og mellemstore virksomheder (SMV).

2.10.7. ØSU finder, at SPEAR bør bidrage direkte til samhörigheden i EF. Dette bør ske gennem forskning i metoder til evaluering af F&U-programmer: udvikling af kvantitative indikatorer, forbedring af evalueringsmetoderne samt udstikning af retningslinjer for evaluering. ØSU vil mene, at dette især vil være af interesse for medlemsstater, som kun kan afsætte begrænsede ressourcer til F&U.

2.10.8. ØSU mener ikke, at tiden er moden til at introducere nogen elementer af evaluering af medlemsstaternes V&T-programmer udover rent evalueringsmetodologiske.

2.11. *Høring*

2.11.1. ØSU foreslår, at Kommissionen i sit forslag tilkendegiver, hvilke grupper, den agter at rådføre sig med i forbindelse med de tre MONITOR-delprogrammer. Det antager, at Udvalget for videnskabelig og teknisk forskning (CREST) og Udvalget for europæisk udvikling af videnskab og teknologi (Codest) vil blive inddraget.

2.11.2. ØSU henleder opmærksomheden på det Rådgivende Udvalg for industriel forskning og udvikling (IRDAC), som vil kunne sikre dialogen med arbejdsmarkedets parter.

2.12. *Forvaltning*

2.12.1. ØSU konstaterer, at Kommissionen under gennemførelsen af dette program vil blive bistået af et

⁽¹⁾ EFT nr. C 14 af 20. 1. 1987, s. 5.

⁽²⁾ EFT nr. C 2 af 6. 1. 1987, s. 1.

Rådgivende Udvalg for forvaltning og koordinering (CGC), som vil blive nedsat til formålet.

2.12.2. ØSU anmoder om, at reglerne for dette udvalgs sammensætning og virkemåde åbner op for en sammensætning, der varierer alt efter emne, idet emnespektret jo strækker sig fra fremskrivning til evaluering.

2.12.3. ØSU antager, at der rådgivende forvaltningsudvalg for FAST II-programmet vil blive nedlagt.

2.13. Høring af ØSU om programforløbet

2.13.1. Der anmodes om, at der i artikel 4 i Kommissionens forslag indsættes en bestemmelse om, at Det økonomiske og sociale Udvalg skal informeres om programrevisionen, om ethvert forslag om ændring eller forlængelse af programmet samt om resultatevalueringen og regelmæssigt orienteres om forløbet af Kommissionens aktiviteter.

2.13.2. Eftersom Rådet træffer beslutning efter høring af ØSU, bør ØSU ligeledes anmodes om at give sit syn til kende på programforløbet.

2.13.3. ØSU beder derfor Rådet om at anmode Kommissionen om at foretage de nødvendige ændringer i så henseende.

Bryssel, den 14. december 1988.

Alberto MASPRONE

Formand for

Det økonomiske og sociale Udvalg

Udtalelse om forslag til Rådets beslutning om et særprogram for forskning og teknologisk udvikling i Det Europæiske Økonomiske Fællesskab inden for industrielle produktionsteknologier og anvendelser af avancerede materialer (BRITE/EURAM) (1989-1992) ⁽¹⁾

(89/C 56/06)

Rådet for De Europæiske Fællesskaber besluttede den 19. august 1988 under henvisning til EØF-traktatens artikel 130Q (2) at anmode om Det økonomiske og sociale Udvalgs udtalelse om det ovennævnte emne.

Det forberedende arbejde henvistes til ØSU's sektion for energi, kernekraft og forskning, som udpegede John A. de Normann til ordfører. Sektionen vedtog sin udtalelse den 2. december 1988.

Det økonomiske og sociale Udvalg vedtog på sin 261. plenarforsamling, den 14. december 1988, enstemmigt følgende udtalelse.

1. Indledning

1.1. ØSU godkender Kommissionens forslag om at afsætte 439,5 millioner ECU til over en fireårig periode (1989-1992) at fremme teknologisk forskningssamarbejde for at styrke de europæiske fremstillingsindustriers og navnlig prækonkurrencemæssige stilling af små og mellemstore virksomheder (SMV).

1.2. De fire arbejdsområder, der vil blive valgt inden for industrielle produktionsteknologier og anvendelse af avancerede materialer, er af vital betydning for mange industrier, og adskillige industrier er allerede involveret i dem.

1.3. ØSU erkender, at ét af hovedformålene med dette EF-program er at få iværksat supplerende forskningsaktiviteter i industrivirksomheder, forskningsinsti-

⁽¹⁾ EFT nr. C 228 af 3. 9. 1988, s. 3.